

การศึกษาเชิงวิเคราะห์บทบาทของหญิงร้ายในชาดกภูธกถา

พระมหา ฌรงค์ เพชรบุญดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาภาษาตะวันออก

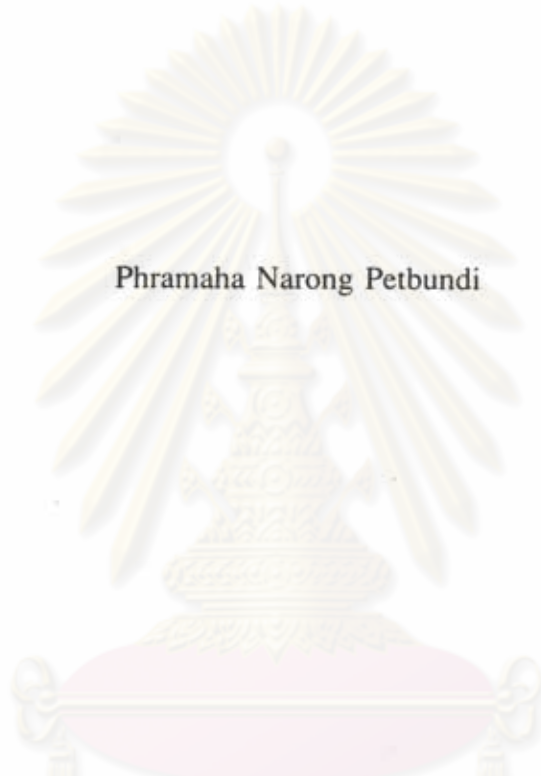
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-623-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

AN ANALYTICAL STUDY OF THE ROLES OF VICIOUS WOMEN
IN THE JATAKATTHAKATHA

Phramaha Narong Petbundi

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Eastern Languages

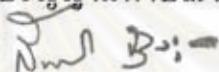
Graduate School
Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-623-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเชิงวิเคราะห์บทบาทของหญิงร้ายในชาติกัฎฐกถา
โดย พระมหาณรงค์ เพชรบุญดี
ภาควิชา ภาษาตะวันออก
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฐานิสร์ ชاکรัตพงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี แยมั่นดดา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ วงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี พาพานิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฐานิสร์ ชاکรัตพงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี แยมั่นดดา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทศนีย์ สีนสกุล)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

พระมหาณรงค์ เพ็ชรบุญดี : การศึกษาเชิงวิเคราะห์บทบาทของหญิงร้ายในชาตกฏฐกถา (AN ANALYTICAL STUDY OF THE ROLES OF VICIOUS WOMEN IN THE JATAKATTHAKATHA) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ฐานิสร์ ชำครตพงศ์, ศ.ดร.ศักดิ์ศรี แยมน์ดตา, 93 หน้า, ISBN 974-633-623-1

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเชิงวิเคราะห์บทบาทและพฤติกรรมของหญิงร้ายในชาตกฏฐกถา เพื่อให้เห็นภาพลักษณ์ของหญิงร้าย ซึ่งจะแสดงให้เห็นบทบาทของชาตกฏฐกถาที่มีต่อหญิงร้าย และเปรียบเทียบกับพระคัมภีร์ที่ปรากฏในชาตกฏฐกถากับพระคัมภีร์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เพื่อจะได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระคัมภีร์ทั้งสอง

ผลการวิจัยพบว่า หญิงร้ายในชาตกฏฐกถาคือหญิงที่มีมากในกามารมณ์ และมีพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมในเรื่องทางเพศ เป็นโทษและเหตุแห่งทุกข์ของชายผู้เป็นสามี และที่สำคัญคือเป็นผู้กระทำอันตรายต่อการประพฤติพรหมจรรย์ของภิกษุ พระคัมภีร์ของชาตกฏฐกถาที่มีต่อความเลวร้ายของผู้หญิงคือผู้หญิงเป็นผู้ทำให้ภักขุชะงักการประพฤติพรหมจรรย์ กลับไปใช้ชีวิตผู้ครองเรือน เพราะฉะนั้น ผู้หญิงจึงเป็นผู้ที่ภักขุไม่ควรไว้วางใจ

ชาตกฏฐกถา เล่นอเนวปฏิบัติต่อผู้หญิงไว้ว่า ภักขุควรหลีกเลี่ยงให้ห่างไกล ไม่ควรเล่นทนด้วยสองต่อสอง และควรมีสติเมื่อต้องเกี่ยวข้อง พระคัมภีร์ของชาตกฏฐกถานี้สอดคล้องกับพระคัมภีร์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกทุกประการ เพียงแต่พระไตรปิฎกมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับวิธีควบคุมความคิดที่มีต่อผู้หญิงเพื่อมิให้เกิดกามราคะด้วย

การที่ชาตกฏฐกถา เล่นบทบาทของหญิงร้ายในลักษณะนี้เป็นอีกความพยายามหนึ่งในการแก้ปัญหา เรื่องภักขุชะงักการประพฤติพรหมจรรย์เพราะเหตุแห่งผู้หญิง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... ภาษาตะวันออก
สาขาวิชา..... ภาษามลายู-สันสกฤต
ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##C510670 : MAJOR PALI AND SANSKRIT
KEY WORD: WOMEN / JATAKATTHAKATHA

PHRAMAHA NARONG PRTBUNDI : AN ANALYTICAL STUDY OF THE ROLES OF
VICIOUS WOMEN IN THE JATAKATTHAKATHA. THESIS ADVISOR :
ASST. PROF. THANIT CHAKARATAPONGSE, PROF. SAKSRI YAMNADDA, Ph.D.
93 PP. ISBN 974-633-623-1

This thesis is an analytical study of the role and behaviour of the vicious women in the Jatakatthakatha in order to compare the attitude to wards vicious women in the Jatakatthakatha with that of the Tripitaka. The comparison shows the relations between the attitude in these two texts.

The research reveals that sexuality of the vicious women in the Jatakatthakatha is the cause of their husbands' sufferings. They are dangerous to the life of celibates. The Jatakatthakatha attitude towards the wickedness of women is that she makes the monks give up his monkhood. Therefore monks should not trust women.

The Jatakatthakatha suggests that the monks should keep themselves away from women and never speak privately with her. He should guard his thought about women. This attitude corresponds exactly to the one in Tripitaka. Tripitaka also gives advices monks to restrain their thought about women so that they can get rid of carnal lust.

The description of vicious women in the Jatakatthakatha is an attempt to solve the problem of monks leaving their celibate life because of women.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ภาษาตะวันออก
สาขาวิชา ภาษาบาลี-สันสกฤต
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต *Dr. N. S.*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Dr. J. S.*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *Dr. S. S.*

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกล่าวนามครูบาอาจารย์ของผู้วิจัยไว้ ณ ที่นี้ ด้วยความรู้สึกรักอันซาบซึ้ง และขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ศรี เข้มมั่นคง ผู้ให้ความรู้และความคิดอันกว้างขวาง ตลอดจนความเอื้ออารีที่ซาบซึ้งใจ กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฐานิสร์ ชาครัดพงศ์ ผู้ให้ความรู้ภาษาบาลี และคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในระหว่างที่ศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี พาพานิช ผู้ให้ความรู้ภาษาสันสกฤตและปรากฏ เป็นผู้มีน้ำใจห่วงใยใคร่ถามเสมอทั้งในเรื่องวิชาการและปัญหาอื่น ๆ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทศนีย์ สิ้นสกุล ผู้เป็นครูสันสกฤตคนแรกของผู้วิจัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาผู้มีน้ำใจระหว่างที่ศึกษาจนถึงหัวข้อวิทยานิพนธ์ได้รับการอนุมัติ

อาจารย์ ดร. ประพนธ์ อัสววิรุฬหการ ผู้ให้ความรู้และความคิดอันกว้างขวาง ทั้งภาษาบาลี สันสกฤต อังกฤษ และอื่น ๆ เป็นผู้ให้ความคิดอันเป็นประโยชน์อย่างมาก แก่การทำวิทยานิพนธ์นี้

อนึ่ง ขอแสดงความระลึกถึงพระคุณพระมหาชินินทร์ ชวนปญโญ แห่ง วัดอุดมพิสัย ร้อยเอ็ด พระอาจารย์ผู้เปี่ยมด้วยเมตตา ผู้ให้แนวความคิดและพลังผลักดันทางธรรม และคุณครูลักขณา สำราญบุรี แห่งโรงเรียนอรุณประดิษฐ์ เพชรบุรี ครูคนแรกที่สอนให้ผู้วิจัยสามารถอ่านออกเขียนได้

ผู้วิจัยขอขอบคุณน้ำใจแห่งความปรารถนาดีของกัลยาณมิตรทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือเกื้อกูลตลอดระยะเวลาที่ศึกษาวิจัย ด้วยพวงมาลัยคือผลงานวิจัยนี้ พร้อมด้วยความรู้สึกรักที่ซาบซึ้งซึ่งจะคงอยู่ตลอดไป

ส่วนดีของวิทยานิพนธ์นี้ ขอมอบแด่วงการผู้ศึกษาภาษาและวรรณคดีบาลี-สันสกฤต รวมทั้งผู้สนใจในพุทธศาสนา ส่วนที่บกพร่อง ผู้วิจัยต้องขออภัยและยินดีรับผิดชอบทุกประการ.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
จุดประสงค์และขอบเขตการวิจัย	2
วิธีดำเนินการวิจัย	2
ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย	2
2. ประวัติความเป็นมาของชาติกัญฐกถา	3
ความหมายของชาติกัญฐกถา	3
ก. ชาตก	3
ข. อฏฐกถา	5
ค. ความหมายของชาติกัญฐกถา	5
ผู้แต่งและสมัยที่แต่ง	5
ลักษณะและรูปแบบของคัมภีร์.....	7
ก. นิทานกถา	7
ข. อรรถกถาชาตก	8
1. ปัจจุบันวัตถุ	9
2. อดีตวัตถุ	9
3. คาถา	9

บทที่	หน้า
4. ไวยากรณ์	10
5. สโมธาน	10
ประวัติความเป็นมา	10
3. หึงร้ายในชาติกัฏฐกถา	14
บทบาทของหึงร้าย	14
ก. บทบาทของภรรยาที่มีต่อสามี	15
1. บทบาทในฐานะผู้ทรยศนอกใจสามี	16
2. บทบาทในฐานะผู้ทำให้สามียุ่งยากลำบาก	29
3. บทบาทในฐานะผู้ชักนำสามีให้ทำร้ายบุพการี	33
4. บทบาทในฐานะผู้ประพฤติดนไม่เกื้อกูลสามี	34
5. บทบาทในฐานะผู้ผูกใจเจ็บและฆ่าสามี	36
6. บทบาทในฐานะผู้ขัดขวางการทำความดีของสามี	36
ข. บทบาทของแม่ที่มีต่อลูก	37
1. บทบาทในฐานะผู้ฆ่าลูก	37
2. บทบาทในฐานะผู้เบียดเบียนลูก	38
ค. บทบาทของลูกสาวที่มีต่อพ่อแม่	38
ง. บทบาทของน้องสาวที่มีต่อพี่น้องและวงศ์ตระกูล	40
จ. บทบาทของหึงทั่วไปที่มีต่อบุคคลต่าง ๆ	41
1. บทบาทในฐานะผู้ทำลายศีลและตบะนักบวช	41
2. บทบาทในฐานะผู้แกล้งทำให้ชายลุ่มหลง	45
3. บทบาทในฐานะผู้ไม่ซื่อตรงต่ออุดมคติ	46
4. บทบาทในฐานะผู้ประทุษร้ายผู้มีพระคุณ	46
5. บทบาทในฐานะผู้คดโกง	48
6. บทบาทในฐานะผู้ลักเล็กขโมยน้อย	48

บทที่	หน้า
4. พฤติกรรมของหญิงร้าย	50
ก. พฤติกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องทางเพศ	50
1. การประพฤตินอกใจ	50
2. การทำลายชื่อเสียงของนักบวช	56
3. การประพฤติดุคทำนองคลองธรรม	59
ข. พฤติกรรมที่เกิดจากความเห็นแก่ได้	61
1. การเคี่ยวเข็ญสามีเพื่อให้ได้สิ่งที่ตนต้องการ	61
2. การต้องการสิ่งอันไม่ชอบธรรมจากสามี	62
3. การทำร้ายหรือทำลายน้ำใจสามี	62
4. การลักเล็กขโมยน้อย	63
ค. พฤติกรรมที่เกิดจากสาเหตุอื่นๆ	64
1. การแก้งสามีให้ได้รับความอับอาย	64
2. การผูกใจเจ็บและทำร้ายสามี	64
3. การพุดจาสิมชาติกำเนิด	64
4. การร่วมมือกับคนโกงหลวงสามีให้ทำร้ายผู้อื่น	65
5. การขัดขวางการออกบวชของสามี	65
6. การยุยงสามีให้กำจัดพ่อผัวแม่ผัว	65
7. การฆ่าแม่เพราะความโง่เขลา	66
5. ทรศนะของพุทธศาสนาที่มีต่อผู้หญิง	68
ทรศนะของพุทธศาสนา	68
ก. ธรรมชาติของผู้หญิง	68
ข. อันตรายของผู้หญิงที่มีต่อภิกษุ	71
ค. แนวปฏิบัติต่อผู้หญิงของภิกษุ	77

บทที่	หน้า
1. แนวปฏิบัติในสุดคั่นปีฎก	77
2. แนวปฏิบัติในวินัยปีฎก	79
3. แนวปฏิบัติในชาตักฎฐกถา	83
6. สรูปและข้อเสนอแนะ	86
สรูป	86
ข้อเสนอแนะ	87
รายการอ้างอิง	88
ประวัติผู้วิจัย	93

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อักษรย่อ

พระไตรปิฎก

อง. เอก.	องคุดตินิกาย เอกนิปาต
อง. ปญจก.	องคุดตินิกาย ปญจกนิปาต
ขุ. เถร.	ขุททกนิกาย เถรคาถา
ที. มหา.	ทีฆนิกาย มหาวคค
ม. ม.	มชฺฉิมนิกาย มชฺฉิมปณฺณาสก
ม. มุ.	มชฺฉิมนิกาย มุลปณฺณาสก
วิ. มหา.	วินยปิฎก มหาวคค
วิ. จุลล.	วินยปิฎก จุลลวคค
สํ. มหา.	สํยุดตินิกาย มหาวารวคค
สํ. ส.	สํยุดตินิกาย สคาถวคค
สํ. สพ.	สํยุดตินิกาย สพายตนวคค

อรรถกถา

ชา. อ.	ชาตกฏฐกถา
--------	-----------

หนังสือภาษาอังกฤษ

Dict. PTS.	The Pali-English Dictionary: Pali Text Society.
ERE.	Encyclopaedia of Religion and Ethics.

คำอธิบาย

กัมภีร์พุทธศาสนาภาษาบาลีที่ใช้ในวิทยานิพนธ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท
คือ

1. คัมภีร์ในหมวดพระไตรปิฎก มีตัวเลขตามหลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ 3 ชุด บอกลำดับ ข้อ และหน้าตามลำดับ ตัวอย่างเช่น ขุ. เถร. 26/266/289 หมายถึง ขุพุทธนิกาย เถรคาถา เล่มที่ 26 ข้อ 266 หน้า 289

2. คัมภีร์อรรถกถาชาดก มีตัวเลขตามหลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ 2 ชุด บอกลำดับ และหน้าตามลำดับ ตัวอย่างเช่น ชา. อ. 42/351-360 หมายถึง ชาตกัฏฐกถา เล่มที่ 42 หน้า 351 ถึงหน้า 360.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย